

به نسیم صبح باید که نبات زنده باشی

روز نشان
علامه شیخ محمدصالح برغانی

محل تولد: «برغان» توابع کرج

وفات: ۱۲۷۱ قمری

اساتید: بزرگانی چون وحید بهبهانی، ملامحمدبیدآبادی، شیخ جعفر کبیر، سیدمحمد مجاهد، سیدعلی طباطبایی (صاحب ریاض)

…

آثار: کنزالعرفان فی تفسیر القرآن، بحرالعرفان و معدن الایمان، فن الفقاهه، غنیمهالمعاد فی شرح الارشاد، مخزن البکاء و…

تولد و تحصیل: عالم ربانی و فقیه قرآنی، ملامحمد صالح برغانی از مجتهدان برجسته و بنام شیعه در قرن سیزدهم هجری قمری به شمار می‌رود. وی که برادر شهید ثالث ملامحمدتقی برغانی می‌باشد، در روستای «برغان» واقع در شمال غربی شهرستان کرج در بیت دانش و تقوادیده به جهان گشود. شیخ محمد از نوجوانی به فراگیری علوم عربی و فنون ادب در نزد پدر پرداخت و در حالی‌که حافظ قرآن بود به قزوین رفت و سطوح عالی فقه و اصول را در نزد اساتید برجسته آن شهر فراگرفت، سپس اندک زمانی از محضر فرزنانگان اصفهان بهره جست و سرانجام راهی عتبات مقدسه در عراق گردید و به حوزه درسی وحید بهبهانی در کربلا راه یافت. چندی بعد بر اثر شیوع «وبا» ناچار به بازگشت به ایران شد و در حوزه‌های علمیه اصفهان، قم و خراسان ادامه تحصیل داد.

مراجعت مجدد به عتبات: مرحوم برغانی مدتی بعد، برای بار دوم عازم عتبات عالیات گردید و از حوزه درسی سیدمهدی بحرالعلوم، شیخ جعفر کبیر و… بیشترین استفاده علمی و اخلاقی را برد و به درجه اجتهاد نائل گردید.

از منظر بزرگان: علامه سیدمحمدباقر خوانساری در تجلیل از مقام علمی مرحوم برغانی نوشته است: «حاج ملاصالح برغانی… شاکرد و مجاز از صاحب ریاض است نامبرده فاضلی کامل و فقیهی باذل و از معاصران است، آثاری دارد از جمله مخزن البکا و…» مؤلف کتاب قصص العلما نیز می‌نویسد: «حاجی ملامحمدصالح برغانی، ایشان برادر شهید ثالث، نهایت عابد و زاهد و متبع در اخبار بلکه سلمان عصر بوده… در فقه درجه اول اجتهاد را داشته و دائماً مشغول کار و مطالعه و تألیف و تدریس بوده و در امر به معروف و نهی از منکر، راسخ و در ابکا بر سیدالشهدا علیه‌السلام اهتمام تمام داشته…»

این فقیه برجسته در حدود ۱۲۲۰ قمری به ایران بازگشت و پس از سکونت در تهران، کرسی تدریس و فتوا و زعامت و رهبری دینی را به عهده گرفت و کثیری از طلاب و مشتاقان علوم دینی از حوزه درسی وی بهره‌مند گردیدند.

فتوای تاریخی: در زمان اقامت آیةالله برغانی در تهران، حوادث تلخی چون خکالت برخی دولت‌های غربی در امور داخلی ایران و اشغال مناطقی از شمال کشور توسط روس‌ها و از طرف دیگر بی‌کفایتی فتعلی شاه قاجار باعث شد تا این فقیه بیدار به نجات و یاری کشوری اسلامی بشناید. ایشان با صدور فتوایی تاریخی هرگونه جنگ و قرار داد صلح و مذاکرات با دولت‌های خارجی را مشروط به اذن فقها دانسته و مسئله ولایت فقیه را در عصر غیبت کبری مطرح کرد.

تعبید به عراق: در پی این ماجرا، شاه قاجار کینه برغانی‌ها را به دل گرفت و دستور تبعید ایشان و دو برادرش، شهید ثالث (ملامحمد تقی) و ملاعلی برغانی را به کشور عراق صادر کرد. آیةالله برغانی از عراق راهی حجاز شد و با افتخار در مکه مکرمه به تدریس فقه جعفری و معارف اهل‌بیت علیه‌السلام به نحوی که هماهنگ با یکی از مذاهب اربعه بود، پرداخت. بعد از چندی به عراق بازگشت و در کربلا و نجف کرسی تدریس فقه و تربیت طلاب و فضلا را عهده دار شد. و سرانجام در معیت شیخ جعفر کاشف الغطاء به ایران بازگشت و در قزوین سکنی گزید.

خدمات فرهنگی: علامه برغانی با سکونت خود در قزوین و تأسیس چند مدرسه علوم دینی به شیوه تخصصی و جدید در رشته‌های مختلف طب و اصول، حدیث و تفسیر، فلسفه و عرفان و داروسازی، این شهر را به پایگاه مهم عقلمی و نقلی تبدیل کرد. این مجموعه آموزشی که به مدرسه «صالحیه» نامیده شد، با اهتمام ویژه برغانی به محل رشد زنده‌ترین دانشمندان علوم عقلی و فلسفه در زمان خود تبدیل گردید و برکات فراوانی به همراه داشت، حتی در حوزه‌های علمیه نجف و کربلا و بسیاری از دیگر محافل علمی تأثیرگذار بود. مبارزه با فرقه‌های انحرافی: از حوادث مهم دوران زندگی علامه برغانی که نقطه عطفی در تاریخ شیعه و ایران محسوب می‌گردد، برخورد تند و قاطع خاندان آل برغانی با جریان انحرافی شیخیه و پایه استه که علامه برغانی همراه برادرانش از طریق بحث و مناظرات علمی، ماهیت انحرافی این فرقه را که مورد حمایت دربار قاجار بود، روشن کرد و سرانجام با فتوا و حکم به کفر رهبر آن (شیخ احمد احسائی) این فرقه صالح را به انزوا کشانید.

تألیفات: علامه برغانی در عرصه قلم، حدود سیصد کتاب، رساله و حاشیه از خود به جای گذاشت و در اکثر علوم صاحب نظر بود. آثارش در پنجاه و چهار عنوان جمع‌آوری شده‌است که از جمله آنها، تألیفات تفسیری ایشان است. این عالم ربانی در فن تفسیر و علوم قرآنی از نبوغ و مهارت فوق‌العاده‌ای برخوردار بود. آقا بزرگ تهرانی وقتی نام مشهورترین مفسران شیعه که بیش از سه تفسیر تألیف کرده‌اند را می‌برد، از علامه محمدصالح برغانی نیز یاد می‌کند.

ارتحال: پس از ارتحال سیدابراهیم قزوینی (صاحب ضوابط)، علامه برغانی با دعوت و اصرار علما و مدرسان مشهور کربلا به عتبات عالیات مهاجرت کرد و با تدریس و حضور خویش، خلأ فقدان مرحوم صاحب ضوابط را تا حدی جبران کرد.

این عالم ربانی سرانجام در ۲۷ جمادی‌الثانی سال ۱۲۷۱قمری در کنار ضریح مطهر حضرت اباعبدالله الحسین علیه‌السلام در حالی که مشغول دعا و تضرع به درگاه معبود خویش بود، ندای حق را لیبک گفته و به سرای باقی شافت. پیکر پاک آن فقیه وارسته، باشکوهی خاص در میان حزن و اندوه بزرگان علما و طلاب و مؤمنین در رواق بالاسر حرم مطهر مولایش حضرت سیدالشهدا علیه‌السلام به خاک سپرده شد.

روح بلندش با اولیا محشور باد.

منابع: روضات الجنات، قصص العلما وگلشن ابرار/۸

از سوی معاونت تبلیغ حوزه

نرم افزار مبلغان تولیدشد

نرم‌افزار «مبلغان» شامل صد شماره از مجله مبلغان، از سوی معاونت تبلیغ و آموزش‌های کاربردی حوزه علمیه، تولید و در اختیار مبلغان قرار گرفت. به گزارش مرکز خیر حوزه، این نرم‌افزار به منظور دسترسی راحت به مطالب و مقالات موجود در ماهنامه اطلاع‌رسانی، پژوهشی و آموزشی مبلغان تهیه و در اختیار مبلغان و پژوهش‌گران حوزه قرار گرفته است. نرم‌افزار مبلغان، این امکان را به کاربران می‌دهد که بر اساس نام صاحب اثر، شماره مجله و یا جست‌وجو در موضوعات مختلف پژوهشگران حوزوی و مبلغان، به مطالب دلخواه خود دسترسی پیدا کنند. تاریخ و سیره اهل‌بیت علیه‌السلام، سرمقاله‌ها، سوزه‌های سخنرانی، تقویم تبلیغی، محورهای پژوهشی و تبلیغی، خاطرات و تجارب مبلغان، شعر، مراکز آموزشی، فرهنگ واژه‌ها و مصاحبه‌ها مباحث ارائه‌شده در این نرم‌افزار می‌باشد که به صورت درخواره تدوین شده است. بیان اهداف، فعالیت‌ها و رهنمود ولایت بخش‌های دیگر نرم‌افزار مبلغان را تشکیل می‌دهد. علاقه‌مندان می‌توانند برای کسب اطلاعات بیشتر در این زمینه به نشانی **www.mohalegh.com** مراجعه‌کنند.

مراسم چهارمین روز ارتحال مرحجع عالی قدر جهان تشیع، حضرت آیةالله‌العظمی حاج شیخ محمدتقی بهجت ندرسره با حضور حضرات آیات مکارم شیرازی، صافی گلپایگانی، جوادی آملی، ملکوتی، امینی، امامی کاشانی، مسعودی خمینی، مصباح‌یزدی، مخفوطی، طاهری خرم‌آبادی، حجةالاسلام‌والمسلمین محمدی گلپایگانی رئیس دفتر مقام معظم رهبری، اساتید، طلاب و اقشار مختلف مردم، شامگاه پنجشنبه چهارم تیر، همزمان با شب شهادت یازدهمین مهر سپهر ولایت و امامت، حضرت امام علی‌التقی الهادی علیه‌السلام در مسجد اعظم قم برگزار شد. حجةالاسلام والمسلمین استاد فاطمی‌نیا در این مراسم با اشاره به شخصیت والاّی آیةالله‌العظمی بهجت، ایشان را مصداق «**لیس علی‌الله بمستکتر ان یجمع العلم فی واحد**» دانست و تصریح کرد: به ندرت پیش می‌آید که در سایه رحمت پروردگار متعال شخصیت‌هایی مانند امام راحل و آیةالله‌عظمی بهجت ندرسره، به پرورش یابند، شخصیت‌های بزرگواری که به منزل جهانی هستندکه خداوند آن را در یک فرد قرار داده است. سخنران این مراسم در مورد مرتبه علمی آیةالله‌العظمی بهجت گفت: علما

نه جمادِ مُرده‌کان را خیر از صبا نباشد

استاد فاطمی‌نیا در اربعین ارتحال مرجع عظیم‌النشان شیعه تصریح کرد:

حضرت آیه‌الله‌العظمی بهجت(ره) از اولیای خاص الهی بودند

بر دو قسم هستند، قسمی که منبع هستند و دیگران به آنها رجوع می‌کنند و دسته دیگر که منبع نیستند و از عالمان و الا مقام کسب فیض می‌نمایند. آیةالله‌العظمی بهجت از بزرگانی بود که در چندین علم صاحب‌نظر بودند، ایشان فقیه، اصولی، کلامی و مجتهد بزرگی بودند.

هم‌چنین فیلسوفی تمام عیار بودند و فلسفه را نزد فیلسوف بزرگ، مرحوم آیةالله بادکوبه‌ای آموختند. استاد فاطمی‌نیا در بیان فضیلت‌های آیةالله‌العظمی بهجت ندرسره، به

شندن، سالک بودند و هرگز به معصیت نزدیک نشدند. از این‌رو ایشان معصوم بود، البته ما

نمی‌گوییم که ایشان مانند چهارده معصوم علیه‌السلام عصمت داشتند بلکه می‌توان گفت با

دردنفر تبلیغات اسلامی برگزارشد؛

اختتامیه طرح آموزش همسران مبلغان

بدانند محتواهای مطرح‌شده را چگونه به دیگران منتقل کنند. وی با تأکید بر این‌که در عرصه تبلیغ دین خدا، جایی برای کوتاه‌آمدن نیست، اظهار

داشت: مبلغان نباید در مقابل سختی‌ها و مشکلات کوتاه‌بیانند و باید آماده تحمل هرگونه مشکل و سختی در راه تبلیغ باشند. سخنران این مراسم در پایان تأکیدکرد: برای فعالیت در حوزه تبلیغ، سرمایه‌گذاری روی نوجوانان و جوانان لازم‌است، زیرا آنها در این دوره‌سنی با شهوات و مشکلات متعددی در دین‌ور به رو هستند که باید به آنها پاسخ داده شود.

رئیس دفتر تبلیغات اسلامی هم‌دربین مراسم با اشاره به توانایی‌های حوزه علمیه در عرصه تبلیغ، گفت: نیروی انسانی در حوزه تبلیغ

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

استاد فاطمی‌نیا در اربعین ارتحال مرجع عظیم‌النشان شیعه تصریح کرد:

حضرت آیه‌الله‌العظمی بهجت(ره) از اولیای خاص الهی بودند

بر دو قسم هستند، قسمی که منبع هستند و دیگران به آنها رجوع می‌کنند و دسته دیگر که منبع نیستند و از عالمان و الا مقام کسب فیض می‌نمایند. آیةالله‌العظمی بهجت از بزرگانی بود که در چندین علم صاحب‌نظر بودند، ایشان فقیه، اصولی، کلامی و مجتهد بزرگی بودند.

هم‌چنین فیلسوفی تمام عیار بودند و فلسفه را نزد فیلسوف بزرگ، مرحوم آیةالله بادکوبه‌ای آموختند. استاد فاطمی‌نیا در بیان فضیلت‌های آیةالله‌العظمی بهجت ندرسره، به

شندن، سالک بودند و هرگز به معصیت نزدیک نشدند. از این‌رو ایشان معصوم بود، البته ما

نمی‌گوییم که ایشان مانند چهارده معصوم علیه‌السلام عصمت داشتند بلکه می‌توان گفت با

دردنفر تبلیغات اسلامی برگزارشد؛

اختتامیه طرح آموزش همسران مبلغان

بدانند محتواهای مطرح‌شده را چگونه به دیگران منتقل کنند. وی با انتقاد از کسانی‌که منکر کرامت هستند، آن را از سنن الهی دانست و گفت: شخصیتی مانند آیةالله‌العظمی بهجت

برهیز از گناهان، معصومیت خود را نسبت به گناه حفظ کرد. وی با انتقاد از کسانی‌که منکر خراسانی به توانایی‌های حوزه علمیه در عرصه تبلیغ اشاره کرد و اظهار داشت: توانایی انسانی عرصه تبلیغ، در سطح نیاز جامعه نیست و باید تلاش کرد تا چند برابر نیست و ی باید آآوری کمبود نیرو در حوزه تبلیغ و لزوم استفاده از تمامی توانایی‌ها برای جبران این کاستی‌ها، گفت: همسران مبلغان یکی از بهترین ظرفیت‌های جبران کمبودها و کاستی‌ها در عرصه تبلیغ دین هستند که با آموزش می‌توان، آنها را به عنوان یکی از بازوهای تبلیغ به شمار آورد. رئیس دفتر تبلیغات اسلامی، روند برگزاری این طرح در اولین دوره‌ا مطلوب ارزیابی کرد و بیان داشت: همسران مبلغان با نیمی از زنان جامعه رو به رو هستند و با آشناندن آنها با برخی از مفوحت تبلیغی، کمک بسیار

بیشتر و موضوعات وسیع‌تر برگزار کنیم. وی گفتنی است: اولین دوره طرح آموزش همسران مبلغان که از آذر ماه سال گذشته در قم آغاز شده بود، با تجلیل از ۲۲ نفر از افراد برتر در مرکز همایش‌های دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، پایان یافت.

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

چهارشنبه ۱۰ تیر ۱۳۸۸ / سال هشتم/شماره ۲۳۴

که دارای کرامت و مقامات عالیه می‌شوند. لذا

کرامت از مقام فنا آغاز می‌شود و حاکمیت از فنا دارد. از طرفی کرامت نیز دو نوع است؛

کرامت عام و کرامت خاص، اما تا کسی به

کرامت خاصه نرسد، به کرامت عامه نمی‌رسد

لذا پرده‌ها برای کسی کنار می‌رود که «ولی»

بودش به معنای اخص اخص باشد.

حجةالاسلام‌والمسلمین فاطمی‌نیا در پایان، به

نماز منحصر به فرد آیةالله‌العظمی بهجت

اشاره کرد و اظهار داشت: سیدبحرالعلوم در

مورد نمازهایی مانند نماز آیةالله‌العظمی

نمی‌شوند، لن تجدد

لسنةالله تبدیلا. استاد

فاطمی‌نیا در ادامه سخنان

خود، آیةالله‌العظمی

بهجت را از اولیای خاص

الهی خواند و خاطرنشان

کرد: از نظر اهل عرفان،

«ولی» دو قسم است.

بندگانی هستندکه وظایف

معمول خود را انجام می‌دهند که اینها، «ولی

به معنای اعم (عام) هستند، اما عده دیگری

هستند که به مقام فنا می‌رسند و اینها «ولی» به

معنای خاص می‌باشند و همین دسته هستند

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌

عظیم‌